

# TALLINNA KUNSTIGÜMNAASIUM



## KESKKONNAÜLEVAATUSE KOKKUVÕTE



TALLINN 2024

## Sisukord

Sissejuhatus .....	3
Küsimustiku kokkuvõte teemadel: joogivesi, toit ja tervis .....	4
Joogivesi.....	4
Toit ja tervis .....	5
Füüsiline aktiivsus ja vaimne heaolu.....	5
Küsimustiku kokkuvõte teemadel : globaalne kodanik, transport ja teenused.....	7
Gloaalne kodanik.....	7
Transport ja teenused .....	7
Küsimustiku kokkuvõte teemadel : elurikkus, õueala ja meri .....	9
Elurikkus .....	9
Õuesõpe ja õueala.....	10
Keskkonnaülevaatus küsitlus lapsevanemate seas .....	10
Keskkonnaülevaatus küsitlus õpetajate seas.....	13

## **Sissejuhatus**

Tallinna Kunstigümnaasiumi Rohelise kooli töörühm viis 2024. Aastal läbi keskkonnatulevaatuse küsimustiku õpilaste, lapsevanemate ja õpetajate seas. Järgnevalt esitame kokkuvõtte tulemustest ja ettepanekutest, mida võiks rakendada edaspidi, et muuta Kunstigümnaasium mõttelaadilt ja tegutsemisviisist lähtuvalt keskkonnasõbralikumaks.

Uuring viidi läbi veebipõhise küsimustiku abil, mis jagati Tallinna Kunstigümnaasiumi 1.-12. klasside õpilastele. Küsimustiku esmane eesmärk on hinnata õpilaste praegust teadlikkust ja teadmisi erinevate teemade kohta, mis kuuluvad programmi "Roheline kool" alla. Peamiste probleemide tuvastamise ja olemasolevate teadmiste ja osaluse lünkade mõistmise kaudu püüame välja töötada sihipärase tegevuskava, mis tõhustab meie jõupingutusi jätkusuutlikuma koolikeskkonna loomiseks tulevikus.

## Küsimustiku kokkuvõtte teemadel: joogivesi, toit ja tervis

Küsimustik viidi läbi 2024. aasta märtsis. Küsitluses osales kokku 66 õpilast, kelle osalus jaotus järgmiselt: 1 kollektiivne vastus klassilt klassijuhataja toel 1.-3. klassist, 19 õpilast 4.-6. klassist, 16 õpilast 7.-9. klassist, 18 õpilast gümnaasiumi tasemelt ja 8 õpilast, kes õpivad Suvemäel.

### Tulemused

#### Joogivesi

- **Vee tarbimine klassis ja koolis:** Enamik õpilasi (60) võib tunnis vett juua, samas kui 6 õpilase hinnangul ei ole see lubatud. Sarnane arv õpilasi (60) kinnitas, et koolipäeva jooksul on võimalik täita isiklikku joogipudelit joogiveega, samal ajal kui 6 vastajat teatasid, et see võimalus puudub.
- **Joogipudelite täitmise kohad:** Õpilased nimetasid joogipudelite täitmise võimalustena kohti nagu tualetid, söökla, klassiruumid, tüdrukute riietusruum. Samal ajal tõid õpilased välja sellised väljakutsed:
  - Vetsude kraanivesi ei tundu ohutu ega hügieeniline, kraanikausside alla ei mahu joogipudel ja sööklas ei tohi muul vahetunnil kui söögi vahetunnil vett võtmas käia.
  - Ei ole joogi vesi. See on nii kurb. Selle pärast, et meil on väga mustad kraanikausid
  - Ei saa kuskil täita sest kraanid on liiga väiksed
  - Mitte kusagilt ei saa täita, sest on koguaeg kollane vesi
- **Kraanivee eelistamine pudeliveele:** Kraanivett eelistatakse, kuna see on tasuta kättesaadav, vähendab plastiku kasutamist ja ei tooda lisapakendit, on looduse suhtes parem ning kraanivees ei esine mikroplasti. Inimesed eelistavad aga pudelivett sageli seetõttu, et nad tunnevad, et kraanivesi on must.
- **Õppekäigud ja teadlikkus veepuhastusest:** Vaid 7 õpilast on sel või eelmisel õppeaastal käinud õppekäigul veepuhastusjaamas, samas kui 59 ei ole seda teinud. Enamik vastajaid ei olnud teadlikud või ei osanud nimetada ülemaailmseid väljakutseid, mis on seotud puhta joogivee kättesaadavusega. Märkimisväärne osa vastustest sisaldas vastuseid nagu "ei tea" või "-" ning mõned vastajad märkisid, et nad ei mõista küsimust. Siiski toodi esile järgmised probleemid:
  - Terviseprobleemid ja hügieen: Mõned vastajad mainisid terviseprobleeme, mis tulenevad puhta joogivee puudumisest, ning vähese vee kättesaadavuse mõju toidu kasvatamisele ja hügieenile.
  - Vee puudus ja reostus: Puhta vee vähesus ja reostus, sealhulgas temperatuuri tõus ja jää sulamine, mainiti samuti oluliste väljakutsetena.
  - Regionaalsed probleemid: Mainiti, et mõnes piirkonnas, nagu Aafrika, ei ole puhas joogivesi kättesaadav ja see tekitab suurt probleemi.

- Logistika ja kulud: Toiduainete veega varustamine nõuab suuri tootmiskulusid, ja mõnes kohas on puhta vee hankimine keeruline ja kallis.
- Erinevad veevajadused: Mõned vastajad rõhutasid, et kuigi maa all võib olla puhast vett, puudub tihti vajalik infrastruktuur, et sellele veele ligi pääseda.
- **Magevee säästmine: Paljud vastajatest ei teadnud või ei osanud vastata, miks magevee säästmine on vajalik.** Siiski toodi esile järgmised põhjused:
  - Piiratud ressurss: Paljud õpilased rõhutasid, et puhas vesi on haruldane ja seda tuleb säilitada, sest see pole piiramatut.
  - Tervis ja ellujäämine: Õpilased rõhutasid, et vee säästmine on hädavajalik joomiseks ja elu toetamiseks nii inimestele kui ka teistele organismidele.
  - Keskkonnamõju: Mõned mainisid vee saastamise keskkonnamõjusid ja säilitamise tähtsust saastetasemetes tõeses.
  - Globaalne teadlikkus: Tuvastati globaalsed erinevused veepuuduses, kus arenenud riigid ei koge veel tõsiseid puudujääke, kuid arengumaad kannatavad juba veepuuduse käes.
  - Jätkusuutlikkus: Õpilased tõid välja vajaduse säästa vett, et tagada selle kättesaadavus tulevastele põlvetele ja vältida loodusvarade ammendumist.

## Toit ja tervis

- **Puu- ja köögiviljad:** 56 õpilast märkisid, et neil on koolipäeva jooksul võimalik süüa tasuta puu- ja köögivilju, samas kui 10 vastasid, et see võimalus puudub. Kodust toovad värsked puu- ja köögivilju kooli kaasa vaid 18 õpilast, 48 õpilast ei tee seda.
- **Arvamus lõunatoidu osas:** 36 õpilast saavad avaldada arvamust sööklas pakutava lõunatoidu osas, kuid 30 vastajat märkisid, et see võimalus puudub. Õpilased väljendasid mitmesuguseid viise, kuidas nad saavad oma arvamust avaldada sööklas pakutava lõunatoidu osas. Mõned mainisid võimalust rääkida õpetajate või kooli personaliga, esitada ettepanekuid või täita küsimustikke. Samuti mainiti võimalusi nagu QR-koodi kasutamine söökla ees või arvamuse kirjalikult edastamine.
- **Kätepesu enne söömist:** Enamik õpilasi (61) peseb käsi enne söömist, kuid 5 õpilast ei tee seda.
- **Toidu kasvatamine:** 65-st vastajast enamus ei ole hiljuti koolis õppetegevuse osana midagi söödavat kasvatanud või ei mäleta, millal see viimati toimus.

## Füüsiline aktiivsus ja vaimne heaolu

- **Aktiivne liikumine koolipäeva jooksul:** 56 õpilast leiavad, et neil on koolitundide ajal ja vahetundides võimalik aktiivselt liikuda, samas kui 10 õpilastel see võimalus puudub.
- **Füüsilised tegevused nädalavahetustel:** tegelevad õpilased nädalavahetustel mitmesuguste füüsiliselt aktiivsete tegevustega, sealhulgas jalutamise, jooksmise, rattasõidu, treeningutega jõusaalis, ujumise, korvpalli mängimise, koeraga jalutamise ja muude spordialadega nagu jalgpall. Samuti esineb tegevusteks nagu aiatööd,

kontserdid, bändiproovid ja lihtsalt õues viibimine. Mõned vastasid, et ei tegele nädalavahetustel füüsilise aktiivsusega või ei osanud täpsustada, mida nad teevad.

- **Keskendumis- ja meelerahuharjutused:** 28 õpilast märkisid, et nad on teinud tunnis keskendumise ja meelerahu saavutamise harjutusi, 14 vastajat ei ole seda teinud ja 24 ei ole kindlad.

### Järeldused/ väljakutsed

#### Vesi

- Õpilaste vastustest, kus nad saavad veepudelit täita, ilmnes mitmeid probleeme. Õpilased tõid välja murekohad seoses veekraanide puhtuse ja sobivusega, eriti tualettides, mida nad peavad joogiks sobimatuks hügieeniliselt. Probleemidena tõsteti esile ka infrastruktuuri puudusi, nagu väikesed kraanid, mis raskendavad pudelite täitmist.
- Paljud vastajad ei olnud teadlikud täpsematest ülemaailmsetest probleemidest, mis viitab vajadusele tõsta teadlikkust ja pakkuda rohkem haridust puhta vee kättesaadavuse teemadel.
- Küsitluse põhjal on ilmne, et märkimisväärne hulk õpilasi ei ole teadlikud magevee säästmise olulisusest. Üsna levinud olid vastused nagu "ei tea", "ei oska öelda" ja sarnased variandid. See viitab teadmiste ja arusaamise puudujäägile nende õpilaste seas seoses veesäästu põhjuste ja selle globaalse tähtsusega.

#### Toit ja tervis

- Toidu kasvatamine: 65-st vastajast enamus ei ole hiljuti koolis õppetegevuse osana midagi söödavat kasvatanud või ei mäleta, millal see viimati toimus.
- 28 õpilast märkisid, et nad on teinud tunnis keskendumise ja meelerahu saavutamise harjutusi, 14 vastajat ei ole seda teinud ja 24 ei ole kindlad.

## **Küsimustiku kokkuvõtte teemadel : globaalne kodanik, transport ja teenused**

Küsimustik viidi läbi 2024. aasta märtsis. Küsitluses osales kokku 68 õpilast, kelle osalus jaotus järgmiselt: 1 Kollektiivne vastus klassilt klassijuhataja toel 1.-3. klassist, 23 õpilast 4.-6. klassist, 17 õpilast 7.-9. klassist, 14 õpilast gümnaasiumi tasemelt ja 8 õpilast, kes õpivad Suvemäel.

### **Tulemused**

#### **Globaalne kodanik**

Enamus, 54 õpilast, on märkinud, et tundides käsitletakse teiste maade kombeid ning kasutatakse nende lugusid ja muusikat.

Õpilastelt küsiti ka ÜRO laste õiguste konventsioonist lähtuvalt nende õigusi. 44 vastanut tunnistasid, et ei tea, mida tähendavad ÜRO ja laste õiguste konventsioon. Mõned õpilased on otsinud laste õiguste kohta teavet internetist ja esitanud selle muutmata kujul. Lisaks on esitatud vastuseid vabas vormis, mainides õigusi elule, mängule, tunnete, söögile, riidele ja haridusele. **Kohustuste osas vastas 40 õpilast, et ei tea või jättis vastamata, 15 vastanut mainis kohustust õppida või käia koolis ning teiste austamist ja keskkonna hoidmist.**

**Õpilased ei oska selgitada, kuidas meie keskkonnasäästlikud harjumused aitavad kaugemaid piirkondi. Mõned toovad välja, et saame olla eeskujuks oma käitumisega, ning üks märgib, et tarbimise vähendamine vähendab ka tootmist.**

#### **Transport ja teenused**

Positiivse poole pealt toetab 68 vastanust 55 võimalusel Eestis kasvatatud ja toodetud toidu tarbimist. Põhjendusteks on soov toetada kohalikku majandust, usaldus kohaliku toidu kvaliteeti ning väiksemad transpordiga seotud keskkonnamõjud. 28 vastajat ei osanud siiski oma eelistust põhjendada. 53% vastanutest ehk 36 õpilast on kinnitanud, et koolis on käsitletud toidu päritolu ja transpordi keskkonnamõjusid.

Jalgrattaga kooli tulemist peab 78% vastanutest (53 õpilast) turvaliseks ning 72% (49 vastajat) arvab, et koolis on piisavalt parkimisvõimalusi jalgratastele. 54% ehk 51 õpilast tuleb kooli ühistranspordiga, 27% (25 õpilast) jalgsi, 14% (13 õpilast) autoga ning ilusa ilmaga jalgratta või tõukerattaga 5% (5 õpilast).

## **Järeldused/väljakutsed**

### **Globaalne kodanik**

- Enamik õpilasi tunneb, et nende koolis käsitletakse teiste maade kombeid ja kasutatakse nende kultuuri tundides. See näitab mitmekesisuse ja kultuuridevahelise mõistmise olulisust hariduses.
- Õpilased ei oska tea nimetada ÜRO laste õiguste konventsioonist tulenevaid laste õigusi ja kohustusi.
- Õpilased ei ole teadlikud, kuidas nende keskkonnasäästlikud harjumused võiksid aidata kaugemaid piirkondi. See näitab vajadust süvitsi mineva keskkonnahariduse ja praktiliste näidete järele, mis aitaksid õpilastel mõista oma tegevuse mõju globaalses kontekstis.

### **Transport ja teenused**

- Õpilased eelistavad tarbida eestimaist toitu.
- Enamik õpilasi tuleb kooli ühistranspordi, jala või rattaga.
- Kooli tulemist ja kooli parklat peetakse turvaliseks kohaks, õpilaste hinnangul on jalgrataste jaoks piisavalt parkimiskohti.



## **Küsimustiku kokkuvõtte teemadel : elurikkus, õueala ja meri**

Küsimustikule elurikkus, õueala ja meri vastas kokku 89 õpilast. 1 vastus kollektiivselt ühest algklassist, 30 õpilast vastas II kooliastmest, 23 III kooliastmest, gümnaasiumist vastas 18 õpilast ning Suvemäe kooliosast vastas 17 õpilast.

### **Tulemused**

#### **Elurikkus**

**Puud kooli õuealal:** Vastanutest teavad vähemalt viit puuliiki nimetada 27 õpilast, 18 õpilast ei oska ühtegi puud nimetada. Kõige enam teatakse ja nimetatakse kaski(45), kuuski (36), mände (32) ja tammesid (30), mainitud on ka õuna- ja pirnipuud, mille oksad ulatuvad kooli territooriumile ja mille vilju saavad õpilased sügisel nautida. Tulemustest selgub, et õpilased on teadlikud erinevatest puudest, mis kooli territooriumil kasvavad, kuid teadlikkus võiks suurem olla. Puude juurde võiksid olla lisatud infotahvlid ning õuesõppe tundide raames võiks rohkem tähelepanu pöörata puudele, mis meie kooli õuel on.

**Rohttaimed kooli õuealal:** Analüüsisides õpilaste vastuseid küsimusele "Palun nimeta vähemalt viis erinevat liiki rohttaime, mis kasvavad kooli õuealal", selgus, et kõige populaarsemad taimed, mida nimetati, olid võilill, muru ja tulbid. Võilill oli selgelt kõige tuntum, olles mainitud 29 korda, järgnes muru 22 mainimisega ning kolmandal kohal olid tulbid, mida mainiti 13 korda. Lisaks nimetati ka ristikeha, krookuseid, lumikellukesi, roose ja sinililli, mis kõik said rohkem kui paar mainimist. See näitab, et need taimed on õpilastele hästi tuntud ja silma jäänud. Mõned õpilased eristavad ka nõgest, naati ja teelehti. Samuti ilmnes, et **23 õpilast ei osanud nimetada ühtegi rohttaime, mis viitab, et nende teadlikkus kooli õuealal kasvavatest taimedest on piiratud või puudub neil vastav eestikeelne sõnavara.** Üldiselt saab öelda, et õpilased tunnevad hästi tavalisi ja silmapaistvaid taimi, kuid taimede tundmise osas on arenguruumi.

**Linnud kooli territooriumil:** Enim märgatud linnud kooli õuealal on varesed, kajakad ja tuvid, keda mainiti vastavalt 55, 44 ja 28 korda. Varblasi ja rasvatihaseid/tihaseid märgati samuti üsna palju, vastavalt 25 ja 22 korda. Harakaid ja kuldnokki mainiti vähem, kuid siiski mitmel korral. Lisaks nimetati ka pääsukesi, musträstaide ja rähne, kuid neid mainiti harvemini. Üldiselt saab järeldada, et kooli õueala on mitmete levinud linnuliikide elupaigaks ning õpilased on märganud tüüpilisemaid linnalinde meie kooli õuealal.

**Toataimed klassiruumides:** 59 vastanut ehk 66% kinnitas, et klassiruumides on toalilli, 30 õpilast pole toataimi klassides märganud.

## Õuesõpe ja õueala

**Õuesõpe:** Enamus õpilastest märkis, et õuesõppe tunnid toimuvad peamiselt kevadel või sügisel, kokku 49 vastajat. Kord trimestris toimuvaid õuesõppe tunde mainis 20 õpilast. **Mõned õpilased (9) ütlesid, et õuesõppe tunde ei toimu üldse**, ja 5 õpilast tõid esile, et tunnid toimuvad õues õuesõppe nädalal. Üksikud vastajad mainisid muid sagedusi nagu kord nädalas, mitu korda trimestris või lihtsalt hea ilma korral. Samuti oli mõni vastaja, kes ei teadnud vastust. See näitab, et õuesõppe tunnid on pigem haruldased ja koondunud teatud aastaegadesse. 57% vastanute ehk 51 vastanu jaoks toimub õuesõppetunde piisavalt, ülejäänute arvates ei ole see piisav.

**Mere ja rannikuga** seotud teemasid ja aktiivtegevusi on klassiruumis käsitletud 47 vastanu ehk 53% kogemusel. 40% vastanutest ehk 36 õpilast vastas, et on käinud õppekäigu raames mere ääres sel õppeaastal.

**Õueala:** 73 õpilast ehk 82% vastanutest tunneb, et neil on võimalus teha ettepanekuid õueala paremaks muutmisel. **Enamik vastajaid on rahul praeguse õuealaga ja ei soovi midagi muuta (mitte midagi mainis 22 vastajat)**. Siiski on esile toodud soove nagu rohkem võimalusi mängimiseks ja sportimiseks, lisaks rohkem istumiskohti ning rohkem rohelist nagu lilled, taimed ja puud. Mõned soovivad puudutavad ka talvise libeduse vähendamist ja prügikastide ning mänguatraktsioonide lisamist. Üksikud soovivad hõlmavad ka spetsiifilisi atraktsioone nagu batuudid ja tenniseväljakud.

**Kala toidulaua:** Enamik vastanutest (66.3%) sööb kala harvem kui kord kuus või üldse mitte (21.3%). 1-2 korda kuus sööjaid oli 34.8% ning 1-2 korda nädalas kala tarbijaid oli 15.7%. Seega võib öelda, et kala söömine ei ole õpilaste seas kuigi levinud.

### Järeldused/väljakutsed

#### Elurikkus, õueala

- Puude ja rohttaimede tundmise osas võiks kasutada täiendavaid infotahvleid ja suuremat fookust õuesõppe tundides.
- Õuesõppe tunnid võiksid toimuda aastaajast hoolimata sagedamini.
- Vähendada libedust talvisel ajal.
- Suurendada puhkealasid kooli õuealal.

#### Meri

- Kasutada veelgi rohkem kooli asukoha eelist - mere ja ranniku teemadel minna mere äärde.
- Suurendada teadlikkust kala kasulikkusest ja pakkuda koolilõunaks maitsevaid kalarooגי.

## Keskkonnaülevaatus küsitlus lapsevanemate seas

Rohelise Kooli töögrupp viis lastevanemate seas läbi uuringu keskkonna ülevaatus jaoks, millele vastas kokku 25 lapsevanemat.

Nendest 17 on teadlikud, et kool on liitunud Rohelise Kooli võrgustikuga, ning 18 lapsevanema jaoks on väga oluline keskkonnahariduse ja keskkonnasõbraliku käitumise õpetamine koolis. Vastanust 19 arvates pööratakse keskkonnaharidusele koolis piisavalt tähelepanu.

Lapsevanemate hinnangul on sel õppeaastal enim tähelepanu pööratud prügi ja jäätmete (mõlemad 13) ning tervise ja heaolu (11), toidu (10) ning õueala (10) teemadele. Need teemad olidki sel aastal fookuses nii Rohelise Kooli kui ka *School Food 4 Change* võrgustikus osalemise näol.

**Lapsevanemate nägemus on, et järgmine õppeaasta võiks rohkem tähelepanu pöörata tervise ja heaolu (18) ning õueala ja elurikkuse (18) teemadele.** Samuti soovitatakse keskenduda toidule (13), prügile (12) ja jäätmetele (11). Kliimamuutused on samuti oluline teema, mida käsitleda, 10 inimest valis selle teema.

Lapsevanemad pakuvad välja järgnevaid tegevusi keskkonnahariduse läbiviimiseks:

- Päikesepaneelide paigaldamine väikesele majale
- Mini tuulegeneraatori ehitamine
- Vermikomposti kasutamine
- Lastega koos energiakulu analüüsimine ja kokkuhoiu kohtade otsimine
- Vabatahtlik asjade parandamise ring
- Vanapaberist märkmike valmistamine
- Väljaprintitud töölehtede vähendamine/loobumine
- Toidu kvaliteedi parandamine ja toidujäätmete vähendamine
- Õuesõppe suurendamine

15 vastanu arvates pööratakse koolis piisavalt tähelepanu globaalsetele probleemidele ja väljakutsetele ning 23 vastanu arvates loob ja hoiab kool piisavalt turvalist ja kultuuriliselt mitmekesist õpikeskkonda.

11 vastanut harrastab iganädalaselt aktiivseid tegevusi koos perega, 13 vastanut vähemalt paar korda kuus.

Õpilased tulevad kooli tavaliselt jala (10) või ühistranspordiga (18) ning poolte vanemate hinnangul on jala või jalgrattaga kooli tulemine turvaline (13). Kooli parklat hindab 18 vanemat õpilastele turvaliseks paigaks.

Vanemate üleüldised ettepanekud:

- Teha linnaosale ettepanek vähendada piirkiirust Kopli pargi ja kooli juures;
- Suurendada elurikkust kooli territooriumil (putukahotell, peenrakastid, linnamesila);
- Rajada suurem ratta- ja tõukeratta parkla ning eraldada autode parkla rohkem muust alast;
- Lisada küsimustikku "ei tea" variant.

## Keskkonnaülevaatus küsitlus õpetajate seas

Rohelise Kooli keskkonna töörühm viis läbi küsitluse ka õpetajate seas, millele vastas ainult kaheksa õpetajat. Vähesese vastamise põhjuseks võis olla õpetajate suur töökoormus, pingeline ajagraafik vastamiseks ja vabatahtliku alusel osalemine. Järgmisel õppeaastal on eesmärk suurendada õpetajate osalust. Vastanutest üks oli algklasside õpetaja, üks loodusainete õpetaja ning ülejäänud keele- ja humanitaarainete õpetajad.

Viis õpetajat uurisid sel õppeaastal koos õpilastega, kui palju erinevaid taime-, seene- ja loomaliike nad kooli õuealal tunnevad. Loomade ja lindude osas, kes võiksid kooli õuealal elada või liikuda, tegelesid selle teemaga vaid kaks õpetajat, kuna teised ei olnud sellele veel mõelnud või polnud selleks aega leidnud.

Kaks õpetajat on sel õppeaastal koos õpilastega midagi söödavat kasvatanud ja plaanivad seda ka süüa. Need õpetajad teevad seda väga põhjalikult, kasvatades ube, kurke, tilli, spinatit, monardat, oreganot, tomateid, brokoli- ja hernevõrseid.

Õuesõppe tundide läbiviimise sagedus varieerub. Vastuste seas oli valikuid nagu "mitte kunagi", "harva" ja "4-5 korda aastas". Mõned õpetajad teevad rohkem õuesõppetunde, näiteks kunstitunde kevadeti ja sügisel 4-5 korda. Üks õpetaja viib regulaarselt klassijuhatajatunde õues läbi. Kaks õpetajat vastasid, et viivad õuesõppetunde läbi ilusa ilma korral, üks neist proovib viia vähemalt ühe tunni päevas õues. Õuesõpet praktiseerivate õpetajate arvates saab kõikide õppeainete tunde õues läbi viia, sealhulgas õppemängud, luuletamine, mõtisklemine ja maalimine.

Tallinna Kunstigümnaasium asub mere ääres, kuid mere äärde on jõudnud oma klassidega vaid kaks õpetajat. Üks õpetaja, kes seal käis, selgitas: "Viimati käisime kunstitunni jaoks kive korjamas ja vaatamas, kas hallhaigrud on juba tagasi." Teine õpetaja käis lastega mere ääres luuletamas.

Kõik vastanud õpetajad on sel õppeaastal oma klassidega käsitlenud prügi ja selle sorteerimise vajalikkust. Õpetajad ütlevad, et see teema haakub teiste õpitavate teemadega, on õpilaste jaoks vajalik teadmine, aga ka keskkonna ja rohelise energia teemad on läbivad teemad võõrkeeltes.

ÜRO lapse õiguste konventsioonist tulenevaid õigusi ja kohustusi on käsitlenud kaks õpetajat kaheksast. Kuus õpetajat arvavad, et kool toetab piisavalt turvalist ja kultuuriliselt mitmekesist õpikeskkonda. Vastanud õpetajad (6) leiavad, et kool toetab erineva kultuuritaustaga õpilaste kohanemist, pakkudes keelekümlusklassi. Samas üks õpetaja arvab, et me ei toeta teise kultuuritaustaga õpilasi piisavalt, ning üks leiab, et suhtlus lapsevanematega võiks olla tihedam. Üks õpetaja ei oma arvamust, kuna nad ei ole koolis veel piisavalt kaua töötanud.

Viie õpetaja arvates on tühjades ruumides valgustus sageli välja lülitatud, kuid kolme õpetaja kogemusel see alati nii ei ole. Kaks õpetajat ütlevad, et võimaluse korral jagatakse omavahel autosõite, kuid see ei ole alati võimalik erineva töögraafiku ja elukohtade tõttu.

**Õpetajate arvates peaks järgmisel aastal Rohelise Kooli programm keskenduma peamiselt elurikkusele ja loodusele (5 häält), samuti tervisele ja heaolule (4 häält) ning jäätmete käitlemisele (4 häält). Prügi, toidu ja kliimamuutuste teemad said kolm häält. Toidu teema jääb oluliseks järgmisel õppeaastal, kuna Tallinna Kunstigümnaasium jätkab osalemist *S4FC* programmis.**

Õpetajad on teinud mitmeid ettepanekuid Rohelise Kooli programmi parendamiseks. Nende hulka kuuluvad:

- Õuesõppe tundide suurendamine;
- Kõikide ainevaldkondade kaasamine roheline mõtteviisiga;
- Plastist esemete eemaldamine koolist;
- Kasvuhoone rajamine kooli hoovi;
- Piisava söögiaja tagamine õpilastele ja keskenduda kvaliteetsele toidule, vältides kiirustamist;
- Suuremaid ülekoolilisi programme, et edendada jätkusuutlikke hoiakuid ja praktikaid.

## Kokkuvõte

Tallinna Kunstigümnaasiumi Rohelise Kooli keskkonnaülevaatus näitab, et kool on teinud edusamme mitmes valdkonnas, kuid on ka mitmeid arengukohti. Järgmistel aastatel saab keskenduda

- Joogivee puhtuse ja teadlikkuse suurendamisele, vaadata üle kuidas õpilased saaksid mugavamalt oma isiklike joogipudeleid koolipäeva jooksul täita;
- Ise toidu kasvatamisele õppe-eesmärgil;
- koolilõuna kvaliteedi parandamisele ja toidujäätmete vähendamisele;
- Kala kasulikkuse teadlikustamisele ja pakkuda maitstaid kalaroori koolilõunaks;
- Füüsilise aktiivsuse võimaluste suurendamisele (Liikuma kutsuv kool);
- Õuesõppe ja õuealade arendamisele;
- ÜRO laste õiguste konventsiooni ja globaalsete probleemide teadlikkuse tõstmisele, näiteks kasutada rohkem Mondo maailmakooli ja maailmahariduse materjale, suurendada õpetajate teadlikkust, sh koolitusvõimalustest;
- Teadmiste ja oskuste edendamisele seoses teiste maade kommete ja kultuuridega, näiteks korraldada teiste kultuuride toidufestival, jätkata tundides mitmekesiste õppematerjalide kasutamist.
- Tunnustamisele õpilaste püüdlustel keskkonnasõbralike ja tervislike liikumisviiside valimisel, nt korraldada liiklusnädalat algklassi õpilaste seas. Tagada piisavalt rattaparka kohti, sh Suvemäe hoone juures.